

عنوان مقاله:

به کارگیری رنگ زعفران در تزیین صفحات نسخه های قرآنی

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات هنر اسلامی، دوره 9، شماره 18 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 40

نویسندگان:

گل اندام شریفی - استادیار پژوهش گروه علوم پایه، بنیاد دانشنامه نگاری ایران

محمد مکاری - مدیرگروه مردم شناسی زیست محیطی، پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی گردشگری و صنایع دستی

مریم کامیار - استادیار گروه هنر و معماری بنیاد دانشنامه نگاری ایران

خلاصه مقاله:

زعفران یکی از مهمترین گیاهانی است که بخش وسیعی از ایران به کشت آن می پردازد و ایران بزرگ ترین صادرات کننده زعفران در جهان است. مهمترین بخش این گیاه، کلاله های قرمز رنگی است که پس از خشک شدن به عنوان گران ترین ادویه به فروش می رسد. کلاله علاوه بر مصرف خوراکی، کاربردهایی در صنعت دارد. از مهمترین آنها، رنگ آمیزی در آثار هنری است، از کلاله در رنگ کردن کاغذ و کتاب آرابی استفاده می شود. بر اساس رساله های خوشنویسی و مستندات موجود، زعفران یکی از رنگ هایی است که در تذهیب نسخه های خطی از جمله قرآن های خطی از آن استفاده می شده است. در این تحقیق، نسخ خطی سده های نهم/سوم تا هفتم/سیزدهم و تعدادی نسخه با تاریخ نامشخص بررسی شده اند. از میان آنها 20 مورد از نسخه های خطی قرآن های مزعفر معرفی شده اند که در آن ها از عصاره زعفران برای آراستن حاشیه صفحات، کتابت سرسوره ها، فواصل آیات (گل آیه ها) استفاده شده است. نمونه های مورد بررسی در این تحقیق، در کتابخانه های آستان قدس رضوی، کتابخانه گلستان و موزه ایران باستان نگهداری می شوند. سعی بر این بوده که تا حد ممکن نمونه ها به صورت مصور معرفی شوند. در مواردی که به علت حفاظت از قرآن در موزه، امکان دسترسی به تصاویر وجود نداشت، به شرح و توضیح آنها بسنده شده است. پس از بررسی نمونه ها، دوره زمانی استفاده از زعفران در کتابت قرآن و دلایل احتمالی کاربرد آن در این هنر بررسی شده است. بر اساس اطلاعات به دست آمده، زعفران در گستره زمانی وسیعی از سده نهم/ سوم تا دوازدهم/ ششم در تزیینات قرآن ها به کار رفته و عمده استفاده آن در تعیین فواصل آیات و کتابت سرسوره ها و نیز ترسیم جدول ها بوده است.

کلمات کلیدی:

زعفران، رنگ، تزیینات، نسخ خطی قرآنی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1004744>

